

ශ්‍රී ලාංකේය සමාජයේ; සමාජ සහජීවනය උදෙසා බෞද්ධ දර්ශනයේ බලපෑම පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්*

වී. එරන්දි කෞෂල්‍යා මධුෂානි¹

සංකේෂ්පය

සහජීවනයෙන් තොරව දියුණුවක් අත්පත් කරගත නොහැකි බැවින් සමාජ සහජීවනය වනාහී සමාජයේ අනාගත පැවැත්මට අත්‍යවශ්‍ය ගුණාංගයක් ලෙස හඳුන්වා දිය හැකි වේ. සමාජ සහජීවනය සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා පුද්ගලයින් සමාජය තුළ මෙන්ම ප්‍රජාව තුළ කටයුතු කිරීමේදී සාමකාමීව හා සුහදව කටයුතු කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. මෙම අධ්‍යයනය ගැටලුව බවට පත් වන්නේ සමාජ සහජීවනය ස්ථාපිත කිරීම උදෙසා බෞද්ධ දර්ශනයෙන් ලැබෙන දායකත්වය කුමක් ද? යන්න අධ්‍යයනය කිරීමය. මෙම අධ්‍යයනයේ මූලික අරමුණ වන්නේ අතීත, වර්තමාන හා අනාගත සන්දර්භයන් තුළ සමාජ සහජීවනයේ බලපෑම විමර්ශනය කරමින්, සමාජ සහජීවනය පෝෂණය කිරීමට බෞද්ධ ඉගැන්වීම්වල කාර්යභාරය පැහැදිලි කිරීමය. ඊට අමතරව බුදු දහමේ සංකල්ප මගින් සමාජ සහජීවනය ගොඩනැගි ඇති ආකාරය පැහැදිලි කිරීම, සමාජ සහජීවන ස්ථාපිත කිරීමට බුදු දහමේ සංකල්පයෙන් ලැබෙන දායකත්වය අධ්‍යනය කිරීම, බුදු දහම මූලික කොටගත් සමාජ සහජීවනය වර්ධනය වන ආකාරය ගවේෂණය කිරීම. සෙසු අරමුණු බවට පත් වේ. මීට අමතරව කුලය හා ආගම අනුව බෙදී ඇති පුද්ගලයින් තුළ සමාජ සහජීවන ඇති කිරීමට බෞද්ධ ඉගැන්වීම් බලපාන්නේ කෙසේදැයි සොයා බැලීමට මෙම අධ්‍යයනය තුළින් උත්සාහ කරයි. මෙම අධ්‍යයනය සිදු කිරීමේ දී පොත් පත්, පුවත්පත් ලිපි, සඟරා, විද්‍යුත් මුලාශ්‍ර ආදිය භාවිත කරන ලදී. මෙම අධ්‍යනය සිදුකිරීමට භාවිතා කරන ලද ක්‍රමවේදය වන්නේ ගුණාත්මක පර්යේෂණය යටතේ එන ග්‍රන්ථ සන්ධාර ක්‍රමයයි. මෙම අධ්‍යයන සිදු කිරීමේ දී මෙම ක්‍රමවේදය භාවිත කරමින් මාතෘකා පිළිබඳ පුළුල් අවබෝධයක් ලබා දීමට අධ්‍යනය මගින් අරමුණු කර ගනී. 21 වන සියවසේ තිරණාත්මක කරුණක් ලෙස සමාජ සහජීවනයේ අදාලත්වය හා වැදගත්කම විමර්ශනාත්මකව අවධාරණය කරයි. බෞද්ධ ඉගැන්වීම් සමාජ සහජීවනයට අනුබල දෙන ආකාරය මෙම අධ්‍යනය තුළින් ගුණාත්මකව හෙළිදරව් කරයි. එසේම රටක ස්ථාවරත්ය හා ප්‍රගතියට මෙන්ම වර්ධනයට සහජීවනයේ ඇති වැදගත්කම මේ තුළින් අවධාරණය කිරීමට අපේක්ෂිතය. මෙම අධ්‍යයනය මගින් සමාජ සහජීවනය ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ දී බෞද්ධ ප්‍රතිපත්තිවල විරස්ථායි අදාලත්වය හා සමාජ සංහිදියාව සම්බන්ධ සමකාලීන අභියෝගවලට විසඳුම් සෙවීම දී මෙම අධ්‍යයනය තුළ සාකච්ඡා කරන ලද ඉගැන්වීම් වල ඇති හැකියාව ඉස්මතු කිරීමට අපේක්ෂා කරනු ලබයි. මෙම අධ්‍යනය තුළින් වඩාත් සුහදශීලී හා සියල්ලන් ඇතුළත් වන සමාජයක් ගොඩනැගීමට ආගමේ කාර්යභාරය පිළිබඳ අඛණ්ඩ කතිකාවට දායක වීමට බලාපොරොත්තු වෙයි.

ප්‍රමුඛ පද: ආගමික බලපෑම, බෞද්ධ ඉගැන්වීම්, සමාජ ඒකාබද්ධතාව, සමාජ සංහිදියාව, සහජීවනය

¹ උපාධි අපේක්ෂක, දර්ශනය අධ්‍යයනාංශය, ජේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලය. Email: a19426@arts.pdn.ac.lk

හැඳින්වීම

රටක සමාජයක අඛණ්ඩ පැවැත්මට සහජීවනය අත්‍යවශ්‍ය සාධකයකි. සහජීවනයෙන් තොරව රටකට ඉදිරි පැවැත්මක් අපේක්ෂා කළ නොහැක. එසේම බෞද්ධ ඉගැන්වීම් ඔස්සේ ගොඩනැගුණු ශ්‍රී ලාංකේය අන්‍යෝන්‍ය භාවය හා සහජීවනය පදනම් කරගෙන සමස්ත ලෝකයම ගෞරවාදරයට පාත්‍ර වූ බව ශ්‍රී ලාංකේය සමාජය දෙස බලන විට මනාව පැහැදිලි වේ. සහජීවය නැමැති සංකල්පය තුළ සාමය, සමඟිය, සහයෝගය පාදක කරගෙන සමාජය තුළ ජීවත් වන්නේ කෙසේදැයි සාකච්ඡා කරනු ලබයි. ඊට අමතරව එකමුතුකම පිළිබඳවත් මෙහිදී සුවිශේෂී අවධානයක් යොමු කරනු ලබයි. මෙම මාතෘකාව යටතේ සමාජ සහජීවනය ඇති කිරීමට බෞද්ධ ඉගැන්වීම් ඉවහල් වන ආකාරය පිළිබඳ අවධානය යොමු කිරීමට අපේක්ෂිතය. රටක අඛණ්ඩ පැවැත්මට සහජීවනය අත්‍යවශ්‍ය සාධකයකි. ඒ නිසා සහජීවනය යන සංකල්පය බෞද්ධ ඉගැන්වීම් මූලාශ්‍රය කරගෙන විශාල වශයෙන් සාකච්ඡා කිරීමට හැකි වේ. රටක සහජීවනය ඇතිවීමට එම රටේ ආගම මගින් විශාල බලපෑමක් සිදු කරනු ලබයි. මෙලෙස බෞද්ධ ඉගැන්වීම් යටතේ රටක සහජීවනයට විශාල බලපෑමක් සිදු කරනු ලබයි. මෙලෙස බෞද්ධ ආගමික ඉගැන්වීම් යටතේ රටක සහජීවනය විශාල ලෙස වර්ධනය වනු ලබයි. බුදු දහමේ මූලික ඉගැන්වීම් රාශියක් පාදක කරගෙන සහජීවනය වර්ධනය වන ආකාරය පිළිබඳව මේ ලිපිය මගින් අවධානය යොමු කිරීමට අපේක්ෂිතය. මෙම ලිපිය මගින් සිගාලෝවාද සූත්‍රයේ එන සතර සංග්‍රහ වස්තු පිළිබඳව අවධානය යොමු කිරීමට බලාපොරොත්තු වේ. ඊට අමතරව සතර බ්‍රහ්ම විචරණ සහ පංචශීල ප්‍රතිපදාව, සප්ත අපරිභානීය ධර්ම කෙරෙහි අවධානය යොමු කෙරේ.

සමාජ සහජීවනය යනු කුමක්ද?

සමාජයේ අඛණ්ඩ පැවැත්මට අත්‍යවශ්‍ය ප්‍රධානම සංකල්පයක් ලෙස සහජීවනය හඳුන්වාදිය හැකි වේ. මේ වනාහී සමාජය ඉදිරි ගමන සඳහා ප්‍රධානම අඩිතාලම සපයන සාධකය වේ. සහජීවනය යන්න සරලව ගත්විට; “සාමයෙන් සමඟියෙන් සහයෝගයෙන් ජීවත්වීම සහ එකමුතුව කටයුතු කිරීම නම් වේ.” (අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය, බෞද්ධ අන්‍යෝන්‍ය භාව සුරකීමේ සහජීවනයේ ක්‍රියා කරමු, 2024. 01. 08). වැවයි, දාගැබයි, ගමයි, පන්සලයි, නිල් ගොයමයි කහ සිවුරයි යන ශ්‍රී ලාංකේය අන්‍යෝන්‍ය සංකල්පය තුළ ගැබ්ව ඇත්තේම මනා වූ සහජීවනයකි. ශ්‍රී ලාංකේය සංස්කෘතියේ සහජීවනය මූලික හරය ලෙස මෙය හඳුන්වා දිය හැකි වේ. උත්තරීතර මෙන්ම ශ්‍රේෂ්ඨ සහායවයකට උරුමකම් කියන ශ්‍රී ලාංකේය සමාජය වනාහී සහජීවනය සමඟ බැඳුණකි. ශ්‍රී ලාංකේය සංස්කෘතියේ එන පුද්ගලයා, පන්සල, වැව, දාගැබ, ගම, බෞද්ධ භික්ෂුව, නිල් ගොයම යන ආදී මෙවැනි සංකල්ප එකිනෙකට බද්ධ වූ සහජීවනය ගුරුකොට ගන්නා ලද සංකල්ප වේ.

ලෝකයේ අන් සංස්කෘතියකට නොතිබෙන්නා වූ සහජීවනයක් ලාංකේය සංස්කෘතිය තුළ දැක හැකි වේ. එයට හේතුව ලාංකේය සමාජය බෞද්ධ ඉගැන්වීම් ගුරුකොට ගැනීමත්, ඒ තුළින් ලාංකේය සංස්කෘතිය පෝෂණය වීමත්ය. මෙවැනි විශිෂ්ට

සංස්කෘතියක් උරුම වීම හේතුවෙන් ලාංකේය සමාජ සහජීවනය ලෝකයේ අනෙක් සියලු රටවල ගෞරවාදරයට ලක්වන්නකි.

සමාජ සහජීවනය සඳහා බෞද්ධ ආගමික දායකත්වය

බුදු දහම තරම් සමාජ සහජීවනය ගැන කතා කරන ලද දහමක් ලෝකයේ තවත් නැත. බුදුරදුන්ගේ බුද්ධ දේශනාව අනුව ලෝකයේ සියලුම ජනයා සහයෝගයෙන්, සහජීවනයෙන් එක්ව වාසය කළ යුතුය. ජාති, ආගම්, කුල, පාට, පක්ෂ, පළාත් වශයෙන් පුද්ගලයා බෙදී නොයා යුතු බව බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් දක්වනු ලබයි. පුද්ගලයා සතු මිනිස් අයිතිවාසිකම් යටපත් කරමින් යමෙකු කටයුතු කරයි නම් එය බෞද්ධ ඉගැන්වීමට පටහැනි බව බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් දක්වනු ලබයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ පුද්ගලයාට නිතරම උපදෙස් දෙන්නේ සාමයෙන්, සමඟියෙන් හා සහයෝගයෙන් එකමුතුව කටයුතු කිරීමටය.

බුදුරජාණන් වහන්සේ වාසෙට්ඨ සූත්‍රයේ දී මෙලෙස සඳහන් කරයි. එනම් මිනිසා සිරුර වෙන් වෙන් වශයෙන් ගත් කළ වෙනසක් නැති බවත් ලිංග, ජාති වශයෙන් සමානාත්මතාවයක් ඇති බවත් සඳහන් කරයි.

“යථා ඒතාසු ජාතීසු
ලිංගං ජාතී මයං පුථු
ඒවං තත්ථි මනුස්සේසු

ලිංගං ජාති මයං පුථු” (ත්‍රිපිටකය ,බුද්දක නිකාය , 2005).

බුදුරජාණන් වහන්සේ සියලු දෙනා තුළම සමානාත්මතාවය ඇතිකිරීම උදෙසා කටයුතු කළ බව පැහැදිලි වේ. මෙලෙස සියලු දෙනා තුළම සමානාත්මතාවය ඇති කිරීම තුළින් සමාජ සහජීවනය ගොඩනැංවිය හැකි බව බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා දෙයි. බුද්ධ දේශනාවන් වර්තමාන සමාජය ක්‍රමය නිර්මාණය කිරීමේ දී ගුරුකොට ගැනීමෙන් සමාජයේ පෙර නොවූ විරූ සහජීවනයක් ඇතිකර ගැනීමට හැකිවනු නොඅනුමානය.

මේ අනුව බෞද්ධ ඉගැන්වීම් කිහිපයක් පාදක කොටගෙන සමාජයේ සහජීවනය තහවුරු කර ගැනීමට හැකි වේ. ඒවානම්;

- ✓ සිගාලෝවාද සූත්‍රයේ සඳහන් වන සතර සංග්‍රහ වස්තු
- ✓ සතර බ්‍රහ්ම විහරණ
- ✓ පංචශීලය

මීට අමතරව රටක පාලන තන්ත්‍රය මගින් ද සමාජ සහජීවනය තහවුරු කර ගැනීමට හැකි වේ. ඒවානම්;

- ✓ සජ්ත අපරිභානිය ධර්ම

යනාදී වශයෙන් බෞද්ධ ඉගැන්වීම් රාශියක් තුළින් සමාජ සහජීවනය තහවුරු කිරීමට හැකි වේ. මෙහිදීම ප්‍රථමයෙන්ම සතර සංග්‍රහ වස්තු වෙත අවධානය යොමු කරමු. මෙහිදී සතර සංග්‍රහ වස්තූන්ගේ පළමුව කතාබහ කරන දානය හෙවත් පරිත්‍යාගය වෙත අවධානය යොමු කරමු. දානය යනු දීමයි. එනම්, තමන් සතු දැහැමෙන් සෙමෙන් සපයා ගත් ධන, ධාන්‍ය ආදී වස්තු අලෝභාදී චේතනාවන්ගෙන් යුක්තව අන්‍යයන්ට පරිත්‍යාග කිරීම දීම දානය නම් වේ. දානය වනාහි බුදුදහමේ කතා කරන මූලික

සංකල්පයකි. ත්‍රිවිධ පුණ්‍යක්‍රියාවන්ගේ පළමුවැන්න දානය වේ. දස පින්කිරියවත්ති පළමුවැන්න දානය වේ. දස පෙරුම් දම්හි පළමුවැන්න ද මෙයම වේ. අටකිස් මංගල කාරණාවන්ගෙන් එකක් වන්නේ ද දානයයි. බුදුවරයකු අනු පිළිවෙල කතාවන්හි (අනුබුබ්බි කතා) පළමුවැන්න ඇතුළත්ව ඇත්තේ දානයයි. මෙලෙස පුද්ගලයා තෘෂ්ණාව මුල් කොටගෙන සසර සැරිසරයි. තෘෂ්ණාව නැති කිරීමට ඇති මාර්ගයේ දානය වන්නාසේම, එය සමාජ සහජීවනය ඇති කිරීමේ ප්‍රධානම සාධකයක් වේ. එසේම පුද්ගලයා තමන් සතු දෑ අනෙකාට දීම තුළින් පුද්ගලයන් අතර සමගිය, සහයෝගය ඇති වේ. ඒ තුළින් සමාජ සහජීවනය ඔප් නැං වේ. එසේම අන්තර් පුද්ගල සබඳතා ද දානය තුළින් වර්ධනය වේ. මා විසින් යමෙකුට දෙයක් දෙනු ලැබුවහොත් ඔහු විසින් ද ඔහු සතු යමක් මට දෙනු ඇත. එලෙස කරනු ලබන්නේ කළ ගුණ සැලකීමක් ලෙසය. එසේම මේ මගින් අන්තර් සහයෝගිතාව මෙන්ම අන්තර් සමගිය වර්ධනය වේ. එසේම මෙම දානය හෙවත් පරිත්‍යාගය මගින් සමාජය තුළ විශාල පරිවර්තනයක් සිදු කරනු ලබයි. ඒ තුළින් සමාජය තුළ විශාල දියුණුවක් ප්‍රගතියක් දැක ගැනීමට හැකි වේ. ඒ තුළින් සමාජය තුළ විශාල සහජීවනයක් ඇති වනු ලබයි.

සතර සංග්‍රහ වස්තූන්ගේ දෙවැන්න වනුයේ ප්‍රියවචනයයි. ප්‍රිය වචනය යනු යහපත් වචනයයි. එනම් පිසුනාවාචා, පරුසාවාචා, සම්ප්‍රපලාප යන වචනයන්ගෙන් බැහැරව යහපත් වචන කතා කිරීම ප්‍රිය වචන නම් වේ. පුද්ගලයා සමාජය තුළ යහපත් වචන කතා කරන්නේ නම්, එම සමාජය ඉතා යහපත් එකක් බවට පත් වේ. එනම් පුද්ගලයා සමාජ තුළ ජීවත්වීමේ දී යහපත් වචන මගින් ඉටුවන මෙහෙය අතිවිශාලය. පුද්ගලයා යහපත් වචන කතා කරන්නේ නම් සමාජ ඉතා යහපත් එකක් බවට පත් වේ. එසේම අවස්ථාවෝචිතව සුදුසු කාලයේදී මෘදු මොළොක් සත්‍ය වචන කතා කිරීම මගින් සමාජ සම්බන්ධතා ගොඩනැගීමට හේතු වෙයි. ඒ මගින් පුද්ගල අවශ්‍යතා පහසුවෙන් ඉටු කර ගැනීමට ද හැකි වේ. මිනිසා පමණක් නොව තිරිසන් සතුන් ද මිහිරි, මෘදු, මොළොක් බසට ප්‍රිය කරන බව නන්දිවිසාල ජාතක පුවත මගින් මනාව පැහැදිලි වේ. එසේම සුභද්‍රියලී උදාර ගුණදහම් පිරි යහපත් සමාජ පරිසරයක් ඇති කිරීම සිය නිවසෙන් පටන් ගත යුතුය. ඉන් අනතුරුව එය සමාජය තුළ ව්‍යාප්ත කළ යුතුය. එසේම මෙලෙස යහපත් වචන සමාජය තුළ භාවිතා වන්නේ නම් සමාජය තුළ සහයෝගිතාවය සාමය වර්ධනය වේ. ඒ තුළින් සමාජයේ සහජීවනය ඉබේම ඇතිවනු ලබයි.

සතර සංග්‍රහ වස්තූන්ගේ තුන්වැන්න වනුයේ අර්ථ වරියාව හෙවත් යහපත් හැසිරීමයි. එනම් මෙයින් කියවෙන්නේ අනුන්ගේ දියුණුවට උදව් කිරීමයි. රටක් පාලනය කිරීමේදීත් මෙය ඉතා වැදගත් සංකල්පයක් ලෙස හඳුන්වා දිය හැකි වේ. එසේම පුද්ගලයින් යහපත් හැසිරීමක් තිබේ නම් එවැනි සමාජයක් නිතැතින්ම යහපත් එකක් බවට පත්වනු නොඅනුමානය. එනම් මින් අදහස් කරන්නේ පුද්ගලයා කායික හා මානසික වශයෙන් අයහපත් වර්තාවලින් වැළකී යහපත් කටයුතුවල නිරතවීමයි. පුද්ගලයා විසින් තමන්ගේ ක්‍රියා යහපත් ලෙස හසුරුවන්නේ නම් එය තමාට යහපතක් වන්නා සේම සමාජයට ද යහපතක් වේ. එනම් අනෙකා සඳහා යහපත් ක්‍රියා පුද්ගලයෙක් කරයි, නම් එවිට සමාජයේ සාමය සමගිය නිතැතින්ම ඇතිව වේ. ඒ අනුව අර්ථ වරියාව පදනම් කරගෙන සමාජයේ සහජීවනය ඇතිවන බව කිව යුතුය.

“දානංව පෙය්‍යවජ්ජං ව - අත්ථවරියාව යා ඉධ
 සමානත්තතා ව ධම්මේසු - තත්ථ තත්ථ යථාරහං
 එතෙ ඛො සංගහා එතෙ - සමචෙක්ඛන්ති පණ්ඩිතා
 තස්මා මහන්තං පථපොති - පසංසා ව භවන්ති තෙ” (ත්‍රිපිටකය, අංගුත්තර
 නිකාය, 1929, 207.)

සංග්‍රහ වස්තූන්ගේ අවසාන සංග්‍රහ වස්තුව වන්නේ සමානාත්මතාවයි. දූක සැප දෙක සමච ඛෙදා ගෙන කටයුතු කිරීමට හැකිවීම සමානාත්මතාව නම්වේ. මෙම ගුණයද පුද්ගලයන් තුළ අවශ්‍යයෙන්ම ඇති කරගත යුතු ගුණ ධර්මයකි. ගෘහ ජීවිතයක් ගතකරන අඹුසැමි දෙදෙනාත් දූ දරුවන් ඇතුළු පවුල් ඒකකය තුළ සම ආකාරයෙන් සැලකිලි සත්කාර සහිතව ගෞරව සම්ප්‍රයුක්තව ආදරය සෙනෙහස දක්වන්නේ නම් පවුලේ සියලු දෙනාම සතුටින් සාමයෙන් අන්‍යෝන්‍ය විශ්වාසයෙන් කටයුතු කරන අතර වෛරය, ක්‍රෝධය, ඊර්ෂ්‍යාව, පළිගැනීම් වැනි සමාජගත දුර්ගුණ ඇති නොවේ. එසේම පුද්ගලයා තුළ මේ ගුණය ඇති වන්නේ නම් සමාජය යහපත් ගුණ ධර්මයන්ගෙන් යුක්ත වනු ලබයි. එවිට සමාජය තුළ නිතැතින්ම සහජීවනය ඇති වනු ලබයි.

මිලගට බෞද්ධ ඉගැන්වීම් අතර සහජීවනය වැඩිදියුණු කිරීමට බලපාන ලද්දක් ලෙස සතර බ්‍රහ්ම විහරණ හඳුන්වා දිය හැකි වේ. සතර බ්‍රහ්ම විහරණ පුද්ගලයා තුළ ප්‍රගුණ කිරීම මගින් සමාජයේ සාමය, සමගිය, සහජීවනය හා එකමුතුකම වර්ධනය වේ. සතර බ්‍රහ්ම විහරණයන් අතර පළමු වන විහරණය වනුයේ මෙත්තා හෙවත් මෛත්‍රියයි. මෛත්‍රිය වනාහි හිතවත් භාවයයි. එනම් හේදයකින් තොරව සියලු සත්ත්වයන් දුකෙන් තොරව සැපෙන් ජීවත්වනු දැකීමයි. මෙම ගුණය ප්‍රගුණ කිරීමෙන් ද්වේශයෙන් තොරව සමාජය දෙස බැලීමට පුහුණු කරනු ලබයි. මෙම ගුණය පුහුණු කිරීම මගින් තමාගේ සිට සමස්ත ලෝකයේ වසන සියලු සත්ත්වයන් වෙත මෛත්‍රියෙන් බැලීමට සියලු පුද්ගලයා යොමු වේ. මෙලෙස පුද්ගලයා තමාගේ සිට ලෝකයේ සියලු සත්ත්වයන්ගේ දියුණුව සැපවත් බව අපේක්ෂා කරන්නේ නම් සමාජය තුළ එකමුතු බව, සමගිය සැම විටම පවතිනු ලබයි. ඒ අනුව පුද්ගලයා සමාජය තුළ මෛත්‍රිය පැතිරවීම මගින් සමාජය තුළ සහජීවනය නිතැතින්ම ඇතිවනු ලබයි.

සතර බ්‍රහ්ම විහරණයන් අතර දෙවන වන විහරණය වනුයේ කරුණාවයි. බුදු දහමේ කරුණාව විස්තර කරන්නේ පහත පරිදිය.

“පර දුක්ඛේ සති සාධුතං හදය කම්පනං කරෝති කරුණා” (ධම්මික නා හිමි, 2020, 5).

එනම් අනෙකාගේ දුක අසල කම්පා වීමේ හදවතක් සහිතවීම කරුණාව ලෙස බුදු දහමේ දක්වනු ලබයි. පුද්ගලයෙක් වශයෙන් අප සමාජය තුළ ජීවත්වීමේදී කරුණාවෙන් යුක්තවීම මගින් එය සමාජ සම්බන්ධතා පවත්වා ගැනීමේදී අනෙකුත් කටයුතු සිදු කිරීමේදී විශාල රුකුලක් වනු ලබයි. මෙලෙස පුද්ගලයා කරුණාවෙන් සහිත වීම මගින් සමාජයේ අන්තර්පුද්ගල සබඳතා ශක්තිමත් වනු ලබයි. ඒ තුළින් නිතැතින්ම සමාජ සහජීවනය ඇති වනු ලබයි.

සතර බ්‍රහ්ම විහරණයන් අතර තෙවැන්න වනුයේ මුදිතාවයි. අන් අයගේ සැපත සතුට දියුණුව දැක එය තමාට ලැබුණු දෙයක් ලෙස සලකා සතුටුවීම, ප්‍රීතීවීම මුදිතාව නම් වේ. පුද්ගලයකුට තවත් අයෙකුගේ දියුණුව දැක සතුටුවීම පහසු දෙයක් නොවේ. මන්ද පුද්ගලයා නිතැතින්ම අනෙකාගේ දියුණුවට වඩා තමන්ගේ දියුණුව අපේක්ෂා කරන බැවිනි. මෙවැනි ගුණයක් තම සිත තුළ ඇති කරගත හැකි නම් එය ඉතා උසස් ස්වභාවයකි. මේ නිසා සමාජයේ සහයෝගීතාව නිතැතින්ම ඇති වේ. වෛරය, ක්‍රෝධය ඇති නොවේ. මේ නිසා සමාජ සහයෝගීතාවය හා සහජීවනය නිතැතින් මේ තුළින් ඇතිවනු ලබයි.

සතර බ්‍රහ්ම විහරණ අතර සිව්වන විහරණය වනුයේ උපේක්ෂාවයි. උපේක්ෂාව නම් පුද්ගලයෙකුගේ සිත තුළ ඇතිවන නොසැලෙන මැදිහත් ස්වභාවයයි. එනම් අලසකම, අඥානතාවය ආදිය නිසා ඇතිවන කිසිම දෙයක් ගණන් නොගෙන සිටීම නොවේ. ලෝකයේ ස්වභාවය හා ජීවිතයේ ස්වභාවය පිළිබඳ මනා වැටහීමකින් යුතුව සිතෙහි සමබරතාවය පවත්වා ගැනීම මින් අදහස් කරනු ලබයි. එබැවින් සෑම විටම ඇලීම්, ගැටීම්, විරෝධතා නොතකා අවබෝධයෙන් යුක්තව මධ්‍යස්ථව කටයුතු කිරීම උපේක්ෂාව නම් වේ. මෙලෙස සමාජය තුළ ජීවත්වීමේදී මැදිහත්ව කටයුතු කිරීම මගින් සමාජීය වශයෙන් ඇතිවන ප්‍රශ්න රාශියක් අවම කර ගැනීමට හැකි වේ. ඒ නිසා සමාජය ප්‍රශ්න අවම වීම මත සමාජයේ සාමය නිරන්තරයෙන් ආරක්ෂා වනු ලබයි. ඒ නිසා එවන් සමාජයක සහජීවනය ඇතිවනු ලබයි.

මිලඟට සමාජය තුළ සහජීවනය ඇති කිරීම සඳහා උපයෝගීවන බෞද්ධ ඉගැන්වීමක් ලෙස පංචශීල ප්‍රතිපදාව හඳුන්වා දිය හැකි වේ. පංචශීලය යනු ගිහියාගේ නිත්‍ය ශීලයයි. එනම් පංච ශීලයට ගිහි විනය ලෙසද කියනු ලැබේ. පුද්ගලයා සමාජය තුළ ජීවත්වීමේදී පන්සිල් ආරක්ෂා කරන්නේ නම් ඒ මගින් සමාජය තුළ විශාල ප්‍රගමනයක් සිදු වේ. මන්ද සමාජීය වශයෙන් ඇති වන ප්‍රශ්න රාශියකට විසඳුම් මේ හමුවේ ලැබේ. පුද්ගලයා පන්සිල්වල පළමු සිලිපදය වන පාණාතිපාතා වෙරමණි සික්ඛාපදං සමාදියාමී යන සිල් පදය ආරක්ෂා කරන්නේ නම් සතුන්ගේ මෙන්ම මිත්සුන්ගේ ජීවිත ආරක්ෂා වනු ලබයි. ඒ මගින් සමාජ සුරක්ෂිතතාව ඇති වනු ලබයි. බුදු දහමේ උපදෙස් දෙනු ලබන්නේ තමන්ගේ ජීවිතය මෙන්ම අනෙකුත් සතුන්ගේ ජීවිත ද ආරක්ෂා කළ යුතු බවයි. එනම් සියලු සත්වයෝ තමන්ගේ ජීවිතයට ආදරය කරනු ලබයි. තමන්ට විපතක් කරදර සිදුවන විටදී සියලු සත්වයෝ තැනි ගැනීමට ලක්වෙති. ඒ අනුව අනෙකුත් සතුන්ගේ ජීවිත ආරක්ෂා කිරීම මගින් සමාජය තුළ නිතැතින්ම සාමය සමගිය තහවුරු වනු ලබයි. සමාජයේ මෙම සිල්පදය ආරක්ෂාව වන්නේ නැත්නම් එයින් අදහස් වනු ලබන්නේ සමාජයේ සාමය, සමගිය තුරන්ව ඇති බවයි. මෙම සිල්පදය ආරක්ෂා කිරීම තුළින් සත්වයින්ට තම ජීවිතය ගැන බියක් නොමැතිව සමාජය තුළ වාසය කිරීමට ඉඩකඩ ලැබේ. ඒ තුළ රටේ සාමය ආරක්ෂා වන අතර රටේ ජනතාවගේ ජීවිත ආරක්ෂා වනු ලබයි.

පංචශීල ප්‍රතිපදාවේ දෙවන සිල් පදය වනුයේ අදින්නාදාණා වෙරමණි සික්ඛාපදං සමාදියාමී යන සිල් පදයයි. මේ සිල්පදය මගින් කියනුයේ අනුන් සතු දේ නොගැනීමෙන් වැළකීම යන්නයි. මේ මගින් පුද්ගලයා සතු සම්පත් ආරක්ෂා වනු

ලබයි. ඒ මගින් සමාජයේ සාමය සමගිය නිතැතින්ම ආරක්ෂා වනු ලබයි. මෙම සිල්පදය ආරක්ෂා කිරීම මගින් සමාජයේ සොර සතුරු කරදර අඩු වනු ලබයි. තෙවැනි සිල්පදය වනුයේ කාමේසු මිච්ඡාචාරා වෙරමණි සික්ඛාපදං සමාදියාමී යන්නයි. එනම් එහි තේරුම වනුයේ කාමයේ වරදවා හැසිරීමෙන් වැළකීමයි. වර්තමාන සමාජයේ බොහෝ පවුල් ප්‍රශ්නවලට හේතුව වනුයේ මෙම සිල්පදය ආරක්ෂා නොකිරීමයි. වර්තමානයේ පුද්ගලයා බොහෝ අනියම් සම්බන්ධතා වලට යොමු වී ඇත. ඒ නිසා පවුල් ප්‍රශ්න සමාජය වශයෙන් ඇතිවන ගැටුම් ඉහළ ගොස් ඇත. ඒ නිසා මෙම සිල්පදය ආරක්ෂා කිරීම මගින් සමාජයේ සාමය සමගිය ආරක්ෂා වනු ලබයි.

හතරවන සිල්පදය වනුයේ මුසාවාදා වෙරමණි සික්ඛාපදං සමාදියාමී යන සිල් පදයයි. ඒ මගින් පුද්ගලයා වචනය මගින් ඇතිවන වැරදිවලින් වැළකීම සිදුවනු ලබයි. පුද්ගලයා සමාජය තුළ ජීවත් වීමේදී වචනය මගින් ඇතිවන වැරදි අවම කර ගන්නේ නම් සමාජය වශයෙන් ඇතිවන ප්‍රශ්න රාශියකට විසදුම් ලැබේ. මන්ද වර්තමානයේ සමාජය ප්‍රශ්න ඇති විමට මූලික හේතුව වනුයේ වචනය සංවර නොවීමයි. සෑම ප්‍රශ්නයකටම මූල හේතුව වනුයේ වචනය නිසා සිදුවන වැරදිය. ඒ නිසා පුද්ගලයා සමාජයේ කටයුතු කිරීමේ තම වාචසික සංවරතාවය ඇති කර ගැනීම මගින් සමාජයේ සාමය, සමගිය නිතැතින්ම තහවුරු වේ.

අවසාන සිල්පදය වනුයේ සුරාමේරය මජ්ජිමනිකායෙ සමාදියාමී යන සිල් පදයයි. මන්ද්‍රව්‍ය භාවිතා කිරීම හේතුවෙන් සමාජය තුළ විශාල වශයෙන් ගැටුම් ඇතිවනු ලබයි. එනම් වර්තමාන සමාජය වශයෙන් සාමය, සමගිය තුරන් වීමට බලපාන ලද ප්‍රබල හේතුවක් ලෙස මන්ද්‍රව්‍ය භාවිතය හඳුන්වා දිය හැකි වේ. මෙම සිල්පදය ආරක්ෂා කිරීම මගින් පුද්ගලයා මන්ද්‍රව්‍ය මධ්‍යසාර භාවිතයෙන් වැළකී සිටිනු ලබයි. සමාජයේ කුඩාම ඒකකය වන පවුල තුළ මෙන්ම සමාජය තුළ ද ගැටුම් ඇතිවීමට මූලික හේතුව වනු ලබන්නේ පංච ශීල ප්‍රතිපදාවේ අවසාන සිල් පදය ආරක්ෂා නොකිරීමයි. ඒ නිසා සමාජය වශයෙන් සහජීවනය ගොඩනැගීමට මෙම සිල්පද ආරක්ෂා කළ යුතු වේ. ඒ තුළින් සමාජයේ සාමය හා සමගිය ආරක්ෂා වී එකමුතුකම ද වර්ධනය වී සමාජ සහජීවනය නිතැතින් තහවුරු වනු ලබයි. මෙම සිල් පදය ආරක්ෂා කිරීම මගින් සමාජය වශයෙන් පුද්ගලයින් අතර ඇතිවන ගැටුම්, පවුල් ආරවුල්, සොරකම්, වංචා, දූෂණ අවම වනු ලබයි. මෙම සිල් පදය ආරක්ෂා කිරීම මගින් සමාජ සුරක්ෂිතතාව මනාව තහවුරු වන අතර සමාජයේ සාමය, සමගිය ආරක්ෂා වනු ලබයි. මේ අනුව පැහැදිලි වන්නේ පන්සිල් ආරක්ෂා කිරීම මගින් සමාජය වශයෙන් සහජීවනය ඇති වන බවයි.

සමාජයේ සාමය, සමගිය, සහායෝගය, එකමුතුකම පවත්වා ගැනීම සඳහා බුදු දහම තුළ දේශිත තවත් සංකල්පයක් ලෙස සජ්ජ අපරිභානීය ධර්ම හඳුන්වා දිය හැකි වේ.

- නිතර නිතර රැස්වීම.
- සමගිව රැස්ව, සමගිව කටයුතු කර, සමගිව විසිර යාම.
- නොපැනවූ නීති නොපැනවීම හා පැන වූ නීති කඩ නොකර ආරක්ෂා කිරීම.
- වැඩිහිටියන්ගේ උපදෙස් පිළිපැදීම හා ඔවුන්ට ගරු කිරීම.

- විවාහක කුල කන්තාවන්ගේ හා අවිවාහක කුල කුමරියන්ගේ ආරක්ෂාව තහවුරු කිරීම.
- වජ්ජී රාජ්‍යය ඇතුළත හා පිටත පුජනීය ස්ථානවලට ගරු කිරීම හා ඒවා නඩත්තු කිරීම
- තම රාජ්‍යයට නොපැමිණි පුජ්‍ය පක්ෂය ගෙන්වා ගැනීම, පැමිණ සිටින පුජ්‍ය පක්ෂයට රැකවරණය සැලසීම.

මේකී සභ්‍ය අපරිහානීය ධර්ම යම් රටක එනම් කිසියම් සමාජයක් විසින් අනුගමනය කරන්නේ නම් ඒකී සමාජය කිසිදු දිනක පරිහානියට පත් නොවන බව බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාරණ ලදී.

සභ්‍ය අපරිහානීය ධර්මවල පළමු සංරචකය වන නිතර නිතර රැස්වීම වනාහි සමාජයක සහජීවනය මනාව ස්ථාපනය වීමට බලපාන ලද ප්‍රබල සංරචකයක් ලෙස හඳුන්වාදීමට හැකි වේ. කිසියම් සමාජයක කිසියම් සමාජයක පුද්ගලයින් නිතර නිතර රැස් වන්නේ නැත්නම් ඒකී සමාජය තුළ සහජීවනය ක්‍රමයෙන් අඩුවන බව කිව යුතුම කාරණයකි. නිතර රැස්වීම මගින් ක්ෂණිකව පැන නගින ගැටලුවලට විසඳුම් සෙවීමට හැකි වනු ලබයි. එසේම මේ තුළින් එකිනෙකා අතර සුහදත්වය හා මිත්‍රශීලීබව වර්ධනය වනු ඇත. පුද්ගලයා සමාජයක් තුළ ජීවත් වීමේදී වුන්ට සමාජීය, ආර්ථික, දේශපාලන, සංස්කෘතික යන සෑම අංශයක් තුළම ගැටලු මතු වීම සාමාන්‍ය දෙයකි. නමුත් මෙකී ගැටලු විසඳා ගැනීමට මෙන් ම එම ගැටලු නිරාකරණය කර ගැනීමටද, සාමයෙන් සමගින් ජීවත්වීමට වැදගත් වන සුවිශේෂී පිළිවෙතක් ලෙස මෙය හඳුන්වා දිය හැකි වේ.

බුදු දහම තුළ ද මෙකී රීතිය යොදා ගත් අවස්ථා පවතී. එනම්; බුදුරජාණන් වහන්සේ උපසපන් හිඤ්ඤන් වහන්සේලාට මසකට දෙවතාවක් රැස්වීමට උපදෙස් ලබා දී අපේක්ෂා කළේ ද හිඤ්ඤ සමාජය තුළ කලින් කළ ඇතිවන ගැටලු නිරාකරණය කර ගැනීමටත් ,ශාසන විරස්ථිතිය උදා කරලීමටත්ය හිඤ්ඤන් වහන්සේලා එසේ රැස්වීම් මගින් දේශනා කළ විනය ශික්ෂාවන් සිහිපත් කිරීමත් විනය නීති උල්ලංඝනය කර හික්ෂුන් වහන්සේලා සම්බන්ධව යම් යම් තීරණ ගැනීමත් අවකාශය සැලසේ. මේ ක්‍රියාමාර්ගය පිළිබඳ ව උරණවීමක් වාද විවාද ඇති කර ගැනීමක් සිදු නොවේ. ඒ ශාසන උන්නතිය කෙරෙහි බලපෑ ඇත. මේකී සිල්පදය සමාජයට ද ආදේශ කර ගැනීමෙන් සාමයෙන්, සමගියෙන් යුක්ත සමාජයක් බිහි කර ගැනීමට හැකි වේ.

සභ්‍ය අපරිහානීය ධර්මවල දෙවන සංරචකය සමාජ සහජීවනය සඳහා ප්‍රබල රුකුලක් වනු ලබයි. ඒ මගින් කියන්නේ සමගිව රැස්ව සමගිය කටයුතු කර සමගිය විසිරයාමයි. සාමාජීය වශයෙන් පුද්ගලයින් අතර එකමුතුකම සමගිය වර්ධනය කර ගැනීමට මෙය විශාල රුකුලක් වනු ලබයි. පිරිසක් රැස්වීමේ දී රණේඬු දබරවලින් තොරව පිරිස රැස්වීම මගින් සමාජයීය වශයෙන් විශාල ප්‍රතිලාභ රාශියක් ගෙන දෙන්නකි. වර්තමානයේ සමාජය තුළ පුද්ගලයින් විවිධ අයුරින් රැස්වන අවස්ථා දැක ගැනීමට හැකි වේ. එකී රැස්වන බොහෝ අවස්ථාවල රණේඬු දබර ඇති කරගැනීම සුලභ දක්ෂණයකි. නමුත් සමාජ සහජීවනය තහවුරු කිරීමේ දී සමගිව රැස්වීම ඉතා වැදගත් නිර්ණායකයක් වනු ලබයි. එසේම අදාළ පිරිස රැස්ව යමක් සාකච්ඡා කිරීමේදී එකී සාකච්ඡා කරන

ලද කරුණ සමගිය සාකච්ඡා කිරීම ඉතා වැදගත් වේ. වර්තමානය සමාජය තුළ පුද්ගලයින් යමක් සාකච්ඡා කළ විට එය අවසන් වන්නේ ප්‍රබල ගැටුමකිනි. නමුත් මෙම නිර්ණායකය තුළ උපදෙස් දෙනු ලබන්නේ පුද්ගලයින් සමාජය වශයෙන් රැස්ව යමක් සාකච්ඡා කරන විට එය සමඟියෙන් සිදුකළ යුතු බවයි.

එසේම පුද්ගලයින් සමාජය වශයෙන් රැස්ව එකී කාර්යන් මනා සහයෝගයෙන් සිදුකර විසිරයාම ද සමඟියෙන් කිරීම ඉතා වැදගත් වනු ලබයි. වර්තමානයේ සමාජයේ යම් කාර්යයක් අවසානයේ පුද්ගලයින් විශාල ගැටුම් ඇති කරගනු ලබන නිසා ඔවුන්ගේ විසිරයාම ද සමඟියෙන් සිදු නොවේ. වර්තමානයේ බොහෝ තැන්හි ගැටුමක් පාදක කරගෙන විසිර යාම සිදුවනු ලබයි. එමගින් පුද්ගලයා තුළ තරඟව ක්‍රෝධය විශාල ලෙස වර්ධනය වනු ලබයි. ඒ මගින් පුද්ගලයා තුළ සාමය, සහජ්වනය, සමගිය යනාදි සංකල්පයන් නැති වී යන බව මනාව පැහැදිලි වේ. මේ අනුව බුදුදහමේ උපදෙස් දෙනු ලබන්නේ සමාජ සහජ්වන ඇති කිරීම සඳහා මෙකී නිර්ණායන් ඉතා වැදගත් වන බවය.

රටක සහජ්වනය ඇති කිරීමට ඒ රට තුළ පවතින නීති රීති පද්ධතිය මගින් විශාල රුකුලක් ලබා දෙනු ලබයි. එනම් සාමාජීය වශයෙන් පුද්ගලයා ශිෂ්ට සම්පන්න අයෙකු කිරීමට නීති රීති මගින් විශාල පිටුවහලක් ලැබෙනු ඇත. සමාජයක යහපැවැත්මට නීති රීති මාලාවක් අත්‍යවශ්‍ය වේ. එනම් ඕනෑම සමාජයක සාමය, සමගිය තහවුරු කිරීමට නීති රීති විශාල පිටුවහලක් ලබා දෙනු ලබයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් පන වන ලද විනය නීති රීතිවලට එකඟව හික්ෂුන් වහන්සේලා කටයුතු කිරීමට පෙළඹීම බුද්ධ ශාසනයේ දීර්ඝ යහපැවැත්මට හේතු වී ඇත. විනය ශාසනයේ ආයුෂ ලෙස දක්වා තිබීමෙන් ඒ බව තවදුරටත් තහවුරු වේ. එසේම පනවන ලද නීති රීති නිතර නිතර වෙනස් කිරීම මගින් රටක් සමාජයක් බිඳ වැටීම්මටත් වන බව ද මනාව පැහැදිලි වේ. ඒ අනුව සමාජයක සහජ්වනය ඇති කිරීමට සජන අපරිහානීය ධර්මයන් හි තුන්වන නිර්ණායකය ඉතා වැදගත් වනු ලබයි.

සමාජීය සහජ්වනය සංහිදියාව ඇති කිරීමට ප්‍රබල රුකුලක් වනු ලබන නිර්ණායකයක් ලෙස වැඩිහිටියන්ගේ උපදෙස් පිළිපැදීම හා ඔවුන්ට ගරු කිරීම පෙන්වා දිය හැකි වේ. වැඩිහිටියන් ලෙස මෙහි දී අර්ථවත් වනුයේ වයසින් පමණක් වෘද්ධත්වයට පත් වූ අය පමණක් නොවේ. ශීලයෙන්, ගුණයෙන් හා දැනුමෙන් ද වෘද්ධත්වයට පත් වූ පිරිස් ය. ඔවුන් බොහෝ කාලයක් රටක සමාජයක අභිවෘද්ධිය උදාකරලීමට කායික හා මානසික ශ්‍රමය කැපකළ අය වෙති. ඔවුන් බොහෝ අත්දැකීම් වලින් පිරිපුන් අය වේ. මේ අනුව ඔවුන්ගේ අවවාද අනුශාසනාවට ඇහුම්කන් දී කටයුතු කිරීම් මගින් සමාජයක සහජ්වනය මනා ලෙස තහවුරු කර ගැනීමට හැකි වනු ලබයි.

වැඩිහිටියන්ට ගරු කිරීම සැලකීම වෘද්ධාපවායනය වශයෙන් දහමේ සඳහන් වේ. වෘද්ධාපවායනය පුද්ගලයෙකුගේ ආයුෂය වර්ණය සැපය බලය උදෙසා කරන ප්‍රාර්ථනාවක් බවට බෞද්ධයින් පත් කරගෙන ඇත්තේ එහි ඇති වැදගත්කම නිසාවෙනි. එමෙන් ම අත්පස්සද්වාර ජාතක කතාව තුළින් වැඩිහිටියන්ගේ උපදෙස් ගැනීම දියුණුවට හේතුවක් බව දක්වයි. එසේම ඒ තුළින් සමාජ සහජ්වනය ද මනා

ලෙස තහවුරු වන බව නිගමනය කළ හැක. වැඩිහිටියන්ගේ බසට ඇහුම්කන් නොදීම නිසා වත්මන් සමාජයේ බොහෝ දෙනා විවිධ ගැටලුවට මුහුණපාන අවස්ථා ගැන ද නිතර අසන්නට ලැබේ. එබැවින් රජයක පැවැත්මට පමණක් නොව කුඩාම සමාජ ඒකකය වූ ගෘහ සමාජයේ පැවැත්මට පවා වැඩිහිටියන්ගේ උපදෙස් පිළිපැදීම හා ඔවුන්ට ගරු කිරීම එකසේ උපකාර වන බව මනාව පැහැදිලි වේ. වැඩිහිටියන්ගේ උපදෙස් පිළිපැදීමෙන් සමාජ සුභදතාවය සාමය එකමුතුකම වර්ධනය කරගැනීමට හැකිවන බව මනාව පැහැදිලි වේ. වැඩිහිටියන් යනු අපට වඩා සාමාජීය අත්දැකීම් වලින් හෙබි පුද්ගලයින්ය. සමාජයක ජීවත් වීමේදී වැඩිහිටියන්ගේ උපදෙස් ලබාගෙන ඒ අනුව ක්‍රියා කිරීම ඉතා වැදගත් වේ. සමාජීය වශයෙන් සාමය සමගිය පවත්වාගෙන යාම වර්තමානය තුළ විශාල බාධකයක් වී ඇත. සමාජයක් තුළ අදට වඩා අතීතයේ සහජීවනය හොඳින් පැවැත්වුණු බව සමාජය දෙස විමර්ශනශීලීව බැලීමෙන් මනාව පැහැදිලි වෙයි. ඒ අනුව අතීත සමාජයේ සහජීවනය ගොඩනැගීමට අපගේ වැඩිහිටියන් ක්‍රියා කරන ලද ආකාරය පිළිබඳ දැන ගැනීමට ඔවුන්ගේ උපදෙස් මනා රැකුලක් වනු ඇත.

සජන අපරිහානිය ධර්මවල පස්වන නිර්ණායකය වනු ලබන්නේ විවාහක කුල කාන්තාවන්ගේ හා අවිවාහකුල කුමරියන්ගේ ආරක්ෂාව තහවුරු කිරීමය. මේ වනාහි ශිෂ්ට සම්මත සමාජයක සුවිශේෂී ලක්ෂණයක් ලෙස හඳුන්වා දිය හැකි වේ. මෙකී නිර්ණායකය මගින් කියනු ලබන්නේ කාන්තාවන්ගේ සුරක්ෂිතභාවය තහවුරු කිරීමය. කාන්තාවන්ට ආරක්ෂාව සැලසීම මගින් සමාජයක් නිතැතින්ම යහපත් එකක් බවට පත්වනු නොඅනුමානය. සමාජයක සාමය, සමගිය, එකමුතු කළ ස්ථාපනය කිරීමට කාන්තාව මගින් සුවිශේෂී කාර්යභාරයක් ඉටු කරන බව කිව යුතුම කාරණයකි. සමාජය කුඩාම ඒකකය වන පවුල තුළ සාමය සමගිය පවත්වාගෙන යාමට එකී පවුලේ මව විසින් සුවිශේෂී කාර්යභාරයක් ඉටු කරනු ලබයි. එසේම සමාජයක් තුළ සාමය සමගිය එකමුතුකම වර්ධනය කර ගැනීමට කාන්තාව සුවිශේෂී භූමිකාවක් ඉටු කරන බව ද පැහැදිලි වේ. ඒ අනුව සමාජයේ සහජීවනය තහවුරු කිරීමට සුවිශේෂී භූමිකාවක් ඉටු කරන කාන්තාවන්ගේ ආරක්ෂාව තහවුරු කිරීම ඉතා වැදගත් වනු ලබයි.

සජන අපරිහානිය ධර්මයන්හි හයවන නිර්ණායකය වනු ලබන්නේ වජ්ජ රාජ්‍ය ඇතුළත හා පිටත පිහිටි පූජනීය ස්ථානවලට ගරු කිරීම හා ඒවා නඩත්තු කිරීමය. සෑම පුද්ගලයෙකුටම කිසියම් ආගමක් ඇත. පුද්ගලයාට සාමාජීය සත්වයකු ලෙස ජීවත් වීමේදී ඔහුගේ හර ධර්ම පද්ධතිය සකස් කිරීමෙහිලා ආගම මගින් සුවිශේෂී කාර්යභාරයක් ඉටු කරනු ලබයි. ශිෂ්ට සම්පන්න පුද්ගලයෙක් තමන් අදහන ආගමික ස්ථානයන්ට ගරු කිරීම හා නඩත්තු කිරීම සිදු කරනු ලබයි. ආගමික ස්ථානයක් අභාවයට නොගොස් රැක ගැනීම මගින් සමාජයට විශාල ප්‍රතිලාභ රාශියක් ලැබෙනු ඇත. රටක ඇති ආගමික ස්ථාන මගින් සිදු කරනු ලබන්නේ එකී රටට යහපතක් සැලසීමය. එනම්, ආගමික ස්ථානයක් වනාහි සමාජයට යහපත් දේ දායාද කරනු ලබන ස්ථානයකි. එකී ස්ථානවලින් යහපත් සමාජ පරිසරයක් ඇති කිරීමට ප්‍රබල දායකත්වයක් ලබා දෙනු ලබයි. සමාජය යහපත් වන විට එම සමාජය තුළ නිතැතින්ම සාමය, සමගිය, එකමුතුකම වර්ධනය වනු ඇත. එවන් ගුණ ධර්ම සමාජය තුළ වර්ධනය වීම තුළින් සමාජයේ සහජීවනය නිතැතින්ම තහවුරු වනු ඇත. ඒ අනුව

ආගමික ස්ථානවලට ගරු කිරීම හා නඩත්තු කිරීම උගත් බුද්ධිමත් සමාජයක් විසින් සිදු කළ යුතු සත් ක්‍රියාවකි.

සමාජ සහජීවනය ඇති කිරීමට සජන අපරිහානීය ධර්මයන්හි හත්වන නිර්ණායකය වන තම රාජ්‍යයට නොපැමිණි පූජ්‍ය පක්‍ෂය ගෙන්වා ගැනීම පැමිණ සිටින පූජ්‍ය පක්‍ෂයට රැකවරණය සැලසීම අත්‍යවශ්‍ය සාධකයක් වනු ඇත. මෙකී නිර්ණායකය සමාජයක් තුළ ක්‍රියාත්මක කරයි නම් එකී සමාජය තුළ ආගමික හා ජාතික සංහිදියාව බොහෝ සෙයින් වර්ධනය වනු ඇත. ආගමක් මගින් සිදු කරන්නේ ගුණ දහමින් පරිපූර්ණ වූ සමාජයක් නිර්මාණය කිරීමේ කාර්යයි. මේ සඳහා පූජනීය උතුමෝ නිස්සරණධ්‍යානයෙන් කැපවී කටයුතු කරති. ආගමික, සමාජීය, දේශපාලනික ආදී සෑම කටයුත්තකදී ම පුරෝගාමීව කටයුතු කරන්නේ පූජනීය උතුමෝය. සමාජයේ යම් කිසි ගැටලුවක් මුල් කරගෙන සාමය සමගිය තුරන්ව යන අවස්ථාවල එකී ක්‍රියා වැරදි සහගත බවත් සමාජයේ බුද්ධිමත් පුද්ගලයන් වන අප සාමයෙන් සමඟින් කටයුතු කිරීමෙන් සමාජීය වශයෙන් යහපත් ප්‍රතිඵල උදා කරගත හැකි බව අවබෝධ කර දෙමින් පුද්ගලයන් වන අපට සත් උපදෙස් ලබා දෙනු ලබන්නේ පැවිදි උතුමන් විසිනි. එසේම සමාජයේ යම් අර්බුදකාරී තත්ත්වයකට පැමිණි විට ඒවා සමනයකට පත්කර ගැනීමට උපදෙස් දෙනු ලබන්නේ ද රටක පූජ්‍ය පක්‍ෂය විසින්ය. එසේම සමාජීය වශයෙන් පුද්ගලයා එකමුතු වීමෙන් ඕනෑම අභියෝගයක් ජයගත හැකි බව ධර්ම කරුණු ඔස්සේ ද පහදා දෙනු ලබන්නේ රටක පූජ්‍ය පක්ෂය විසිනි. ඒ අනුව ඉහත විමසුමෙන් පැහැදිලි වන්නේ සජන අපරිහානීය ධර්ම සමාජ සහජීවනය තහවුරු කිරීමට උපකාර වනු ලබන ආකාරයයි.

නිගමනය

මේ අනුව පැහැදිලි වන්නේ රටක අඛණ්ඩ පැවැත්මට සහජීවනය අත්‍යවශ්‍ය සාධකයක් වන බවයි. වර්තමානය වන විට විවිධ හේතු සාධක පදනම් කරගෙන සමාජයේ සහජීවනය විනාශ වී ඇත. එහෙත් පුද්ගලයා සමාජීය වශයෙන් ජීවත්වීමේ දී සාමය සමඟිය එකමුතුකම අත්‍යවශ්‍ය වේ. පැවැත්මට අත්‍යවශ්‍ය කේන්ද්‍රීය සංකල්පයක් ලෙස සහජීවනය පෙන්වාදිය හැකි වේ. මේ අනුව සහජීවනය පවත්වා ගැනීමට ආගම මගින් විශාල රුකුලක් ලබා දෙන බව නිගමනය කළ හැකි වේ. එනම් බෞද්ධ ආගමික ඉගැන්වීම් නිවැරදි අනුගමනය කිරීම මගින් සහජීවනය මනාව පවත්වා ගැනීමට හැකි වේ. සහජීවනය මනාව පවත්වාගෙන යාමට අත්‍යවශ්‍ය බෞද්ධ ඉගැන්වීම් ලෙස සතර සංග්‍රහ වස්තු, සතර බ්‍රහ්ම විහරණ, පංචශීල ප්‍රතිපදාව යන සංකල්පයන් පෙන්වාදිය හැකි වේ. මේ අනුව පුද්ගලයෙකු සතර සංග්‍රහ වස්තු වලින් අනෙකාට සංග්‍රහ කරන්නේ නම් සමාජය තුළ නිතැතින්ම සාමය, සහයෝගය ආරක්ෂා වන අතර එය පාදක කරගෙන සමාජයේ සහජීවනය නිතැතින්ම ආරක්ෂා වේ. එසේම පුද්ගලයෙකු සමාජ ජීවිතය පවත්වා ගැනීමේදී සතර බ්‍රහ්ම විහරණයන් අනුගමනය කරන්නේ නම් සමාජය බොහෝ සුපසන් ස්ථානයක් බවට පත්වනු නොඅනුමානය. එසේම ගිහියාගේ නිත්‍ය ශීලය වන පන්සිල් පුද්ගලයෙකු ආරක්ෂා කරන්නේ නම් සමාජීය වශයෙන් පවතින ප්‍රශ්න රාශියක් විසඳී සමාජය තුළ සාමය, සමඟිය නිතැතින් තහවුරු වේ. එසේම සමාජයක සහජීවනය තහවුරු කිරීම සඳහා වැදගත් සංකල්පයක් ලෙස සජන අපරිහානීය ධර්ම හඳුන්වා දිය හැකි වේ. එම සජන අපරිහානීය ධර්මයන්හි අන්තර්ගත කරුණු යම් සමාජයක් විසින් අනුගමනය කරනු ලබන්නේ නම් එකී

සමාජය තුළ සාමය, සමගිය, එකමුතුකම නිතැතින්ම තහවුරු වනු ඇත. මෙකී සජ්ත අපරිහානීය ධර්ම බුද්ධ කාලයේ අනුගමනය කරන ලද්දේ වජ්ජී රාජ්‍ය තුළය. එකී රාජ්‍ය දේශපාලනික, ආර්ථික, සමාජීය යන සෑම අංශයකින්ම ශක්තිමත් රාජ්‍යයක් ලෙස පැවතුණු බව මනාව පැහැදිලි වේ. මේ අනුව අපට නිගමනය කළ හැක්කේ සමාජය සහජීවනය පවත්වා ගැනීමට බෞද්ධ ඉගැන්වීම් මනා රුකුලක් ලබාදෙන බවය.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ

ධම්මික නා හිමි, මිරිස්සේ. (2020 මැයි 14) උවදුරු ජය ගැනීමට කායික මානසික පුහුණුව. බුදුසරණ, 5 පිට.

ප්‍රඥාකීර්ති හිමි, කොටහේනේ. (1950) ආගම හා සමාජය. කැළණිය: විද්‍යාලංකාර පිරිවෙන.

මුණිදේව, සිරිපාල. ඇම්. (2007) සාමය හා දර්ශනය. ප්‍රකාශිත ස්ථානය සමාගම සඳහන් නොවේ.

මුණසිංහ, ජනක. (2012) බුදු දහමේ මූලික සංකල්ප කැළණිය විශ්ව විද්‍යාලය දර්ශනය විශේෂවේදී උපාධිය සඳහා ඉදිරිපත් කළ ශාස්ත්‍රීය නිබන්ධය, පිටු 8. (අමුද්‍රිතයි).

වාසෙව්ඨ සුත්‍රය, සුත්ත නිපාතය, (2006). නැදිමාල: බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය. විජේබණ්ඩාර, වන්දිම. (2010) බෞද්ධ ධර්මාචාර්ය විභාගය බෞද්ධ සමාජ දර්ශනය. කොළඹ: බෞද්ධ කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව.

සංගහ සුත්‍රය, වක්ක නිපාතය, (1929). කොළඹ: සමයවර්ධන ප්‍රකාශකයෝ.

* Received: January, 2024| Accepted: May, 2024| Revised: June, 2024